

ומצרים בנו של חם. וכשם שהיו עשרה דורות מחם בן נח עד מדין בן אברהם, וי' דורות ממצרים בן חם עד יתרו שהוא היה מבני מדין נמצא שיתרו היה דור י' ע"כ. (מ"י מובא בא"ת ב' ליקוטי תורה):

ויחלד יתרו שיחד שמו של הקב"ה ולא הניח בדעתו שום נעבד זולתי השי"ת לבדו. (צדה לדרך):

עלה וובחים לאלהים. לתקן מה שקלקלה נפשו בקרבן קין. שלא היה כהוגן. (מ"י ב' חמ"י למ"ו שלום שבזי וצוק"ל):

עלה וובחים לאלהים בשלמא למאן דאמר קודם מתן תורה בא ניהא. אלא למאן דאמר אחר מתן תורה בא מאי איכא למימר. וכת' הרמב"ן ז"ל בעבור שיתרו לא ידע עדיין את ה' כי משה אמר אשר ה' ויצילם ה'. אבל יתרו הקריב לאלהים וככה לא ימצא בכל הקרבנות שבתורה. עכ"ל. ודבריו אלה קרובים לדברי האר"י זלה"ה. שאמר שפרעה לא היה יודע רק שם אלהים שמשם יניקתו. וכן יתרו גם כן קודם שנתגייר והנה דכתוב ברוך ה' אשר הציל אתכם, עתה ידעתי כי גדול ה', הוא לפי מה שהיה שומע מפי משה. אבל עיקר ידיעתו הוא שם אלהים. עוד נראה לע"ד לפי שעדיין לא נצטוו בקרבן ולא ידע יתרו שהקרבן הוא להו"ה וכו'. (מ"י ב' מ"מ). ושמעתי שהגר אין מדקדקין עליו כל כך שכן כתיב זובח לאלהים יחרם. וגו'. וסמך וגר לא תונה. וכו'. וכמ"ש רש"י ז"ל גבי רות ותחדל לדבר אליה. (מ"י):

עם חתן משה לפני האלהים. אמרו בתיקונים וישם ה' לקין אות. הכא רמז אות ברית מילה. דקביל יתרו וביתרו אתתקן קין מחוביה. והוא שנאמר ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חתן משה היא סעודת מילה. כמ"ש בס' כסא מלך (א"ת):

וישב משה לשפוט את העם שהיו מדיינים על בות הים. (מנחת יהודה):

והודעתי את חקי האלהים הנה רש"י ז"ל נטה לסברת מ"ד יתרו אחר מתן תורה בא. וקשה לסברה זו איך משה רבינו לא שלח אחרי בניו להביאם מארץ מדין כדי שיהיו

מוכנים ליום המעמד הקדוש יום מתן תורה. ואדרבה היה צריך להודרו שהיה בם מסרך אמם שהיתה בת כומר. וכמ"ש רז"ל מפני מה מלאו מקום אביהם. מפני שנשא בת כומר לעבודה זרה ולפיכך היה צריך משה רבינו ע"ה לשלוח אחריהם כדי לקרבם לתורה. על ידי קריבת הר סיני. וכמו שנודככו ישראל ונצרפו בו ונתאחדו בלב א' ומ"ש המגיד אלו קירבנו לפני הר סיני ולא נתן את התורה דינו:

ואולי בשביל שהיה מרחק ביניהם רב ולא יוכלו לבוא מארץ מדין בג' ימים כשאמר הקב"ה והיו נכונים ליום השלישי וידע משה שאחרי כן יבאו אליו וילמדו תורה ממנו. ועוד לפי שעדיין היו קטנים והיו צריכים לאמם וכמ"ש ושני בניה עמה וחש משה מתחלה למה שאמר אהרן על הראשונים אנו מצטערים וכו'. להוציאם מיד השר של מצרים ואתה בא להוסיף לו כח שיהיו תחת ידיו. אי נמי מפני שלא נצרפו בכור הברזל. כמו כל ישראל שנצרפו בכור הברזל. ואחרי כן זכו לקבלת התורה. וכן שבט לוי אף על פי שלא היה בהם שעבוד כמ"ש רז"ל מכל מקום היו בשפלות ודלות והיו רואים בצער אחיהם ומצטערים בצרתם. מה שאין כן בני משה לא ראו צער ולא היו בגלות ושפלות. ועל כן לא זכו לקבלת התורה. וכן אמרו רז"ל ג' דברים ניתנו על ידי יסורין ואחת מהן התורה. וזה התירוץ הוא לפי סברת מ"ד יתרו אחר מת"ת בא. וכמה טעמים. וזה א' מהם. ונראה כי אף על פי שנטה רש"י ז"ל לסברת מאן דאמר שבא יתרו אחר מתן תורה מכל מקום חש גם כן לסברא האחרת. כי היא מתלוקת תנאים ואמוראים. ולכן השמיט מת"ת בפ' וישמע יתרו. והביא מה שהוא קרוב אל קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. הסמוכים ומפורשים בפ' הקודמת. ומתן תורה נכתב אחר ביאת יתרו ולפיכך חש רש"י ולא הזכיר מתן תורה. ודוק. (זר זהב):

נבל תבל ל' ונבלה שם שפתם. פ"י תהיה מבולבל מצעקתם. או הוא מלשון אחרי בלותי היתה לי. כלומר שתזקין קודם זמנך. (מ"י ב' מ"ב):